

Спасібов Дмитро Вікторович,

*к.т.н., аспірант кафедри інформаційних технологій і систем управління,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0001-6116-287X;*

Клімушин Петро Сергійович,

*к.т.н., доцент кафедри інформаційних технологій,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків
ORCID ID 0000-0002-1020-9399;*

Колеснік Тетяна Петрівна,

*к.пед.н., доцент кафедри інформаційних технологій,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків
ORCID 0000-0002-7442-8136*

УДК 35.077.6

doi: 10.34213/tp.19.01.15

КУЛЬТУРА МЕДІА-СПОЖИВАННЯ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДІА-БЕЗПЕКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕДІА-ОСВІТИ

Надано аналіз основних проблем упровадження медіа-освіти за результатами комплексно-го дослідження в загальноосвітніх школах України. Основними пріоритетами медіа-освіти є формування: критичного самостійного мислення, культури медіа-споживання як засобу забезпечення медіа-безпеки, здатності протистояти маніпуляціям. Комплексне вирішення цієї проблеми можливе на базі науково-методологічного забезпечення розроблення індивідуальних стратегій безпечного медіа-споживання (діагностичного інструментарію, спеціалізованих елективних курсів, комплексу психолого-педагогічних заходів).

Ключові слова: медіа-простор, медіа-освіта, медіа-споживання, медіа-залежність, медіа-комунікації, медіа-нерівенство, медіа-технології, медіа-екологія.

Постановка проблеми. В умовах інтенсивного розвитку медіа-простору, коли експоненціально зростають інформаційні потоки в мінливому соціальному середовищі, *актуального значення* набуває інформаційна безпека молодого покоління як соціально-вікової групи, найбільш вразливої перед ризиками інформаційного суспільства. Нині назріла необхідність формування індивідуальних стратегій безпечного медіа-споживання.

Медіа-простір – поняття, яке безпосередньо пов'язано з сучасними технологіями створення, зберігання, передачі і відтворення інформації. Якщо інформаційний простір у цілому складає якесь культурне і освітнє поле, то медіа-простір можна розглядати як найбільш мобільну його частину. Найчастіше медіа-простір переповнено різноманітними медіа-стимулами, що викликають ризики більшого невиправданого занурення в нього, що саме по собі становить небезпеку формування медіа-залежності. Ефективним засобом протидії негативному впливу медіа-простору може виступати сформована культура медіа-споживання на основі розвитку медіа-освіти.

Розвиток умінь і навичок у царині усвідомленого медіа-споживання, знання елементарних правил критичного й ефективного відбору, використання медіа-інформації сприятиме збереженню психічного здоров'я й адекватного особистісного розвитку молодшої людини – громадянина сучасного інформа-

© Спасібов Д. В., Клімушин П. С., Колеснік Т. П., 2019

ційного суспільства. Розвиток інформаційного суспільства зробив надзвичайно актуальною проблему безпечного медіа-споживання.

У сучасній науці склалися кілька основних підходів до проблеми безпечного медіа-споживання. За першого підходу під безпечним розуміють медіа-споживання, що забезпечує захищеність психіки від дії негативних інформаційних факторів. Представники цього підходу (А. Воробйов, Г. Грачов, О. Демчук, І. Панарін, А. Брушлинский, В. Лепський, С. Решетнікова, Д. Синіцин, Г. Смолян) вважають людину захищеною від негативних інформаційно-психологічних впливів, якщо вона: знає про загрози інформаційній безпеці особистості; володіє способами і прийомами захисту від негативного інформаційного впливу в різних комунікативних ситуаціях; володіє навичками інформаційно-аналітичної роботи; має досить розвинене критичне мислення, пам'ять.

За другого підходу багато зарубіжних та вітчизняних дослідників як основу і засоби для формування безпечного медіа-споживання розглядають медіа-освіту, у межах якої розробляються різні теорії, концепції, моделі й методи медіа-освіти (К. Безелгет, Д. Бекінгем, Л. Мастерман, Л. Найдьонова, О. Обласова, С. Пензін, Б. Потятиник, А. Спичкін, Ю. Степанченко, К. Тайнер, Ю. Усов, А. Федоров, А. Шариков та ін.).

У деяких дослідженнях за напрямом третього підходу безпечне медіа-споживання розглядається як компонент інформаційної безпеки, яка, у свою чергу, реалізується через формування інформаційної культури особистості та формування культури інформаційної безпеки особистості (Л. Астахова, О. Золотар, Г. Почепцов, Д. Синіцин) [2].

Таким чином, у сучасних дослідженнях недостатньо уваги приділяється аналізу основних проблем упровадження медіа-освіти, формуванню культури медіа-споживання як засобу забезпечення медіа-безпеки, що забезпечує стан захищеності свідомості та психічного здоров'я людини від дії різноманітних інформаційних факторів, зберігає її цілісність як соціального суб'єкта і дає можливість адекватної поведінки, особистісного розвитку в умовах несприятливих інформаційних впливів.

Метою статті є виявлення підходів до розвитку медіа-освіти в Україні та формування індивідуальних стратегій безпечного медіа-споживання.

Виклад основного матеріалу. Аналіз національного та закордонного досвіду показує, що нинішній стан медіа-простору може продукувати низку негативних тенденцій, що людина заміщає власні розумові процеси інформацією, що нескінченно летить, багато в чому втрачаючи власну ідентичність, цілісність, а в більш небезпечних випадках – адекватність.

Існують два класи проблем, що потребують як у дослідженні, так і в пошуку можливих варіантів їхнього розв'язання. До першого класу входять проблеми, пов'язані з об'єктивними процесами, що відбуваються в медіа-просторі:

- загроза інформаційного потоку, тобто неконтрольованого збільшення кількості інформації, що робить практично безглуздими спроби якось керувати інформаційними процесами;

- формування нового глобального медіа-порядку, де основними суб'єктами, що беруть участь у виробництві контенту і регулюванні інформаційних процесів, виступатиме дуже обмежене коло транснаціональних корпорацій;

– наростання інформаційної та комунікаційної нерівності як між країнами, так і між регіонами, соціальними групами та індивідами;
– підвищення залежності соціальних інститутів і людей від засобів масової інформації (ЗМІ).

До другого класу входять проблеми, пов'язані з суб'єктивними відчуттями і переживаннями учасників комунікаційних процесів: інформаційно-комунікаційна безпека; свобода слова; доступ до інформації; збереження даних; захист персональних даних; соціальна відповідальність традиційних і нових медіа; етика медіа; толерантність і мас-медіа; медіа-грамотність тощо.

Масштаби сучасного медіа-простору і процеси, що відбуваються в ньому, починають викликати тривогу в багатьох аналітиків і громадських діячів. Ось лише деякі з уже виявлених проблем:

– експоненціальне зростання обсягу доступної інформації, з одного боку, і збільшення особистого часу, що витрачається на пошук терміново необхідної інформації – з іншого;

– свобода слова, з одного боку, і інформаційна агресія особистого часу громадян з боку ЗМІ та Інтернет – з іншого;

– зростання доступності глобального інфосередовища, з одного боку, і зростання небезпеки інформаційних диверсій: зломів засобів захисту інформації, вірусних атак – з іншого;

– наростання обсягу інформаційного шуму, з одного боку, і відсутність правових основ його обмеження – з іншого, тобто проблема інформаційної екології, інформаційної моральності громадян, еколого-інформаційної гармонії суспільства;

– небувале розширення можливостей засобів комп'ютерної техніки, з одного боку, і зростання небезпеки підробки будь-яких документів – з іншого.

Сьогодні на зміну парадигми медіа-безпеки повинні прийти інші парадигми. У міжнародних документах найчастіше йдеться про формування компетенцій (знань, умінь, навичок), що об'єднуються терміном “медійно-інформаційна грамотність” і забезпечують безпечно і відповідально, засноване на критичному мисленні використання мереж для вільного доступу, створення інформації та обміну інформацією і знаннями в усіх мовних, культурних і соціальних групах. Необхідність такого роду компетенцій стає все більш нагальною в умовах сучасного інформаційного середовища, забрудненого недостатньо правильним, небезпечним і часто шкідливим контентом.

У центрі уваги медіа-екологів – вплив медіа-технологій на психіку індивідуума і соціокультурні процеси в суспільстві. Уже створено асоціації медіа-екологів (<http://www.media-ecology.org/>), інститути медіа-екології, наприклад інститут Екології масової інформації при Львівському національному університеті ім. Івана Франка (<http://www.lnu.edu.ua/mediaeco/index.htm>), є науковий журнал “Explorations in Media Ecology”.

Виділяють кілька рівнів медіа-екології: мікрорівень – взаємодія людини та інформаційного середовища, існування в символічній реальності, яку формують мас-медіа; мезорівень – взаємодія медіа та соціальних інститутів, вплив медіа-технологій на життя суспільства, їхня роль у створенні й розвитку культури (як складної знакової системи); макрорівень – рівень інфосфери, глобального інформаційного середовища (глобальні й найбільш загальні принципи й тенденції розвитку медіа-технологій, еволюції медіа).

Узагальнюючи напрацьовані в цій царині підходи, доводиться констатувати, що більшість дослідників вважають медіа якоюсь штучно створеною людиною сферою, що з якихось причин іноді виходить з-під контролю і тим самим завдає шкоди деяким індивідам, які не вміють ефективно використовувати медійні інструменти. У цьому пункті медіа-екологія у своїх висновках змикається з фахівцями у сфері медіа-освіти, які теж намагаються навчити своїх вихованців тому, як захищатися від поганих медіа.

Є кілька процесів, що явно вийшли з-під контролю людей: виклики медіа-глобалізації (життя людини все істотніше визначається глобальною комунікацією); медіакратія (підвищується залежність соціальних інститутів і людей від ЗМІ); медіа-нерівність (індивіди, що знаходяться в медіа-просторі, володіють різними можливостями користування ресурсами, які в цьому просторі розміщуються); медіа-залежність (загроза від процесів, що відбуваються в медіа-просторі).

Медіа-глобалізація породжує три основні проблеми: захист інформації від несанкціонованого доступу; збереження конфіденційності приватного життя; інформаційне перевантаження сенсорної та нервової системи людини. Медіа-глобалізація не тільки інтенсивно змінює економічний і політичний ландшафти планети, але і впливає на картину міжкультурних зв'язків, так чи інакше загострює проблему взаємодії культур. Прагнення до культурної самоідентифікації націй і народів переплітається з тенденцією інтернаціоналізації культур, часто породжуючи гострі політичні колізії.

Медіа-залежність визначається як відносини, у яких потенціал людей для досягнення своїх цілей залежить від інформаційних ресурсів системи ЗМІ. Відповідно до теорії медіа-залежності, по-перше, чим більше людина залежить від того, що її потреби задовольняються в результаті використання медіа-комунікацій, тим більш значуща їхня роль в її житті, і тим сильнішим є вплив. По-друге, ступінь залежності аудиторії від інформації, що надходить через медіа, є головною змінною величиною в розумінні, коли і чому медіа-повідомлення змінюють переконання, почуття або поведінку аудиторії. Зрештою, вплив медіа на людей визначається мірою використання цих медіа. По-третє, в інформаційному суспільстві люди стають більш залежними від медіа, щоб (а) розуміти суспільний мир; (б) діяти усвідомлено й ефективно; (в) фантазувати або йти від дійсності. Зрештою, по-четверте, чим більша потреба, отже, чим сильнішою є залежність, тим більше ймовірність того, що медіа та їхні повідомлення вплинуть. Сила впливу медіа на людей неоднакова: ті, у кого потреби вище, отже, залежність сильніша, потрапляють під більш сильний вплив медіа [3].

Для розв'язання проблем, що виникають між людиною і медіа-простором, потрібно змінити систему наших про нього уявлень, а відповідно, і парадигму медіа-освіти, що часто розглядається як спосіб захистити людей від впливу медіа як "агента культурної деградації" та перш за все пом'якшити ефект надмірного захоплення медіа дитячої та молодіжної аудиторії.

Відповідно до Аналітичного звіту за результатами комплексного дослідження 2014–2016 рр. "Упровадження медіа-освіти та медіа-грамотності в загальноосвітніх школах України" [1], було вирішено низку дослідних завдань: огляд методів і способів упровадження медіа-освіти; вивчення наявних та необхідних ресурсів; фіксація та оцінювання новацій та змін в упро-

вадженні медіа-освіти та медіа-грамотності; визначення та аналіз труднощів, з якими стикаються загальноосвітні школи під час викладання курсу; аналіз ефективності методів викладання медіа-грамотності, що існують.

З метою вивчення ефективності та якості експерименту з упровадження медіа-освіти/медіа-грамотності в загальноосвітніх школах та специфіки організації навчального процесу з курсу медіа-освіти на першому – кількісному – етапі було проведено два опитування: *координаторів* обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти та *вчителів*, які особисто викладають медіа-освіту в школах (90 вчителів у 2015 та 2016 рр.).

Оскільки опитування проводилось як серед координаторів, так і серед вчителів, бази даних для опитування формувались так:

- База координаторів, які направляють упровадження медіа-освіти в своїх областях, була надана Академії української преси (АУП). До неї увійшли 17 координаторів (двоє з однієї області);

- База вчителів, які причетні до упровадження медіа-освіти і проходили навчання з медіа-грамотності в АУП та інститутах післядипломної педагогічної освіти.

Опитані координатори є співробітниками обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти з Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської, Запорізької, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Сумської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської, Чернівецької областей. Здебільшого за посадою вони є старшими викладачами/викладачами.

Опитані шкільні вчителі проживають та працюють у південних (Херсонська, Запорізька, Миколаївська), центральних (Київська, Черкаська, Полтавська), північних (Чернігівська, Сумська), східних (Харківська, Дніпропетровська, Донецька, Луганська) областях України, а також на заході – у Львівській області.

Опитування показало, що викладачами медіа-освіти стали різні за фахом вчителі – гуманітарії, викладачі природничих та точних дисциплін. Порівнюючи дані 2015 та 2016 рр., можна помітити, що кількість вчителів певних спеціальностей майже однакова. Однак найбільшу групу в цілому становлять вчителі гуманітарного профілю – вчителі літератури/мови, чисельність яких у 2016 р. значно збільшилась (на 15 осіб), та історії суспільних дисциплін (загалом у 2015 р. частка їх становила 29 %, а у 2016 р. – 42 %).

Цікаво відзначити, що теми, які координатори назвали цінними, обов'язково включаються в курс медіа-освіти. І хоча назва звучить дещо формально, наприклад: “Медіа в навчально-виховному процесі загальноосвітніх та вищих навчальних закладів”, за нею ховається практично зорієнтована цікава лекція, що має надихнути вчителя на викладання медіа-освіти в своїй школі (рисунок).

Доповнюючи список обов'язкових тем, координатори назвали: “Маніпуляція свідомістю, медіа-ризиком і робота з різними медіа-текстами”, “Маніпуляційні технології”, “Мова ворожнечі” тощо. Отже, координатори, не відкидаючи донесення до слухачів обов'язкових методичних та теоретичних засад, викладали медіа-освіту, звертаючися до тем, що цікавлять слухачів і є нагально необхідними.

Рисунок. Обов'язкові теми медіа-освіти в загальноосвітніх школах України

Вчителі, які долучилися до викладання медіа-освіти (МО) нещодавно, становили 7 %. Зменшилася частка тих, хто не знає, скільки років викладається МО в їхній школі (3 % проти 14 % у 2015 р.).

Одне з важливих досягнень експерименту – це сама його проблематика, те, що йому вдалося виявити ті проблеми, що є актуальними як для шкільної освіти, так і для українського суспільства в цілому. Ці проблеми пов'язано з появою та розповсюдженням медійних технологій, які стають невід'ємною частиною нашого повсякденного життя.

Координатори та вчителі оцінюють за десятибальною шкалою стан упровадження медіа-освіти в Україні за середнім балом успішності упровадження медіа-освіти серед вчителів – 6,5 бала з можливих 10, серед координаторів оцінюють 5,5.

Серед основних проблем упровадження медіа-освіти визначається відсутність: наукового керівництва; методологічного забезпечення; достатнього обсягу годин варіативного складника навчальних програм для реалізації викладання медіа-освіти; можливості взяти участь у семінарах, тренінгах для кращої підготовки; а також проблеми з матеріально-технічним забезпеченням шкіл. Широке упровадження медіа-освіти в українських школах не зрушить із місця без наказу Міністерства освіти і науки України щодо вирішення цих проблем.

Перспективи в розвитку медіа-освіти істотним чином не змінилися порівняно з результатами попереднього дослідження. Як і рік тому, респонденти визначили такі пріоритетні напрями: адміністративна та організаційна підтримка та супровід упровадження медіа-освіти; інтеграція в інші предмети; створення й розповсюдження необхідних методичних матеріалів – підручників, програм, зошитів; створення інтерактивного електронного підручника для учнів; обмін досвідом між вчителями, які викладають медіа-освіту, ознайомлення з найкращими взірцями й упровадження їх у школах; активна співпраця і батьками, яких можна долучити до викладання медіа-освіти, особливо якщо серед них є фахівці у сфері медіа.

Що стосується грантової підтримки, то всі опитані виявили зацікавленість в отриманні такої можливості. Бар'єрами на шляху звернення до грантодавців стає відсутність досвіду написання та подання запитів на гранти та дуже часто – суто психологічні перепони, невпевненість у власних можливостях.

Таким чином, упровадження медіа-освіти в школах України відбувається поступово, динаміка розвитку існує, хоча й не надто помітна. Очікується, що в перспективі – за два-три роки – вона набуде більш помітних рис. Особливістю останнього року стала успішна інтеграція медіа-освіти в різні предмети, включення елементів курсу медіа-грамотності у виховний процес, поширення медіа-освіти на різні вікові аудиторії – починаючи з молодшої й до старшої школи. Вчителі, які викладають медіа-грамотність, є відкритими до нових ідей, обміну досвідом та власними напрацюваннями та вважають медіа-освітні уроки однією з ознак сучасної української школи.

З огляду на викладання медіа-освіти протягом останнього року 79 % опитаних вчителів помітили її посилення за трьома головними напрямками: збільшення чисельності викладачів медіа-освіти в школі (15 %), інтеграцію медіа-освіти в суспільні предмети (10 %), участь та перемогу учнів у конкурсах/фестивалях з медіа-освіти (10 %); по 9 % відповідей стосувалися поширення медіа-освіти на старші класи, запровадження навчання для батьків, участь учителів у міжнародних обмінах/конкурсах/навчаннях.

Курс медіа-освіти під різними назвами і в різних форматах викладають у школах 14 областей України (за підрахунком координаторів, таких шкіл більше 300). У 50 % шкіл, у які було проведено опитування, медіа-освіта викладається чотири або більше чотирьох років.

Формування критичного самостійного мислення в учнів залишається основним пріоритетом медіа-освіти, на якому вчителі роблять акцент. Водночас зросла кількість тих, хто на відкрите запитання обрав “свідоме ставлення до інформації”, “вміння захищатися”, “здатність протистояти маніпуляціям”.

Питання про медіа-залежність потребує доведення та простеження в інформаційному просторі. Останніми роками до феномену соціальних медіа різко зріс інтерес на різних рівнях, у різних концепціях і аспектах. Феномен соціальних медіа включає такі аспекти: політологічний – як засіб політичної комунікації; лінгвістичний – у мережі склалася особлива культура мови; психологічний – з точки зору психологічного здоров'я й образів аудиторії соціальних медіа; філософський – як феномен організації суспільства; юридичний – як форма нормотворчості.

Завдяки медіа-технологіям можна не тільки відправити текст, але й супроводити його голосовим і відеоповідомленням, смайлами. Для багатьох користувачів комфортніше й легше викладати свої думки за допомогою соціальних медіа, ніж по телефону. Виділимо кілька особливостей соціальних медіа, що підтверджують їхній соціокультурний характер.

Перш за все це створення особливої культури – віртуальної. Спілкування з друзями, знайомства, пошук і обмін інформацією, розвага і навіть робота та навчання – соціальні медіа дозволяють робити все це, не виходячи з будинку. Поряд із реальним життям людина живе віртуальним: створює собі аккаунт, “начиняє” його інформацією, яка на його думку, презентує його як найкраще, дозволяє бути тим, ким йому хотілося б бути в реальному житті.

Медіа-середовище забезпечує формування нової культурної ідентичності й транснаціональної культури як такої у зв'язку з нашою постійною взаємодією з цим різноманіттям через Інтернет.

Втрата ідентичності не завжди обертається для індивідів змиренням із цим, але іноді викликає сплеск пошуку нової – або радикального затвердження старої. Саме тому Інтернет – один із головних розповсюджувачів ідеї націоналізму: від неполіткоректних жартів до пропаганди расової ненависті. Цей шлях – такий же спосіб, точніше, спроба стереотипізації “свій – чужий”.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальшого розвитку в цьому напрямі. Комплексне розв'язання проблеми формування індивідуальних стратегій безпечного медіа-споживання в підлітковому та юнацькому віці вимагає реалізації таких заходів:

– розроблення діагностичного інструментарію, що дозволяє визначити схильність молодих людей до деструктивного або конструктивного стилю медіа-споживання, рівень розвитку навичок медіа-споживання і загальної медіа-грамотності, індивідуальні стратегії медіа-споживання;

– створення комплексу психолого-педагогічних заходів у формі тренінгів, орієнтованих на підлітків і юнаків різних вікових груп з урахуванням їхніх індивідуально-психологічних особливостей; тематичних семінарів, що розкривають особливості розвитку сучасного медіа-простору і підвищують індивідуальний рівень медіа-грамотності;

– введення в навчальний процес спеціалізованих елективних курсів, спрямованих на формування індивідуальних стратегій безпечного медіа-споживання в підлітковому і юнацькому віці;

– психолого-педагогічна підтримка процесу формування індивідуальних стратегій безпечного медіа-споживання в підлітковому і юнацькому віці.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у поглибленні теоретичного аналізу, визначенні та здійсненні підходів до розвитку медіа-освіти у вищих закладах освіти України за профілями підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. Впровадження медіа-освіти в Україні : аналіз. звіт. *U-Media*. 2016. URL : <https://www.slideshare.net/umedia/2016-66299447> (дата звернення : 06.02.2019).
2. Коповой А. С., Кравченко Е. В. Культура медиапотребления как средство обеспечения медиабезопасности. *Инициативы XXI века*. 2014. № 1. С. 52–54.
3. Медіа-психологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів : монографія / за наук. ред. Л. А. Найдьоновой, Н. І. Череповської ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соціальної та політичної психології. Київ : Міленіум, 2014. 348 с.

References

1. Implementation of media education in Ukraine. Analytical report. (2016). *U-Media* URL: <https://www.slideshare.net/umedia/2016-66299447> [in Ukrainian].
2. Kopyayeva, A.S., Kravchenko, E.V. (2014). Culture of media consumption as a means of ensuring media security. *Initiatives of the XXI century*. 1. 52–44. [in Russian].
3. Media psychology: at the intersection of informational and educational spaces. (2014). National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Institute of Social and Political Psychology. Kyiv [in Ukrainian].

Spasibov D. V., PhD of Technical Sciences, Postgraduate Student of Information Technologies & Management Systems Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0001-6116-287X;

Klimushyn P. S., PhD of Technical Sciences, Associate Professor of Information Technologies Department, KNUUA, Kharkiv
ORCID ID 0000-0002-1020-9399;

Kolesnik T. P., PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Information Technologies Department, KNUUA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-7442-8136;

THE CULTURE OF MEDIA CONSUMPTION AS A MEANS OF ENSURING MEDIA SECURITY AND THE PECULIARITIES OF THE DEVELOPMENT OF MEDIA EDUCATION

In the context of the intensive development of the media space, when information flows are exponentially increasing in a changing social environment, the information security of the younger generation as a social-age group becomes the most important one, the most vulnerable to the risks of the information society. At present, the need to formulate individual strategies for safe media consumption has risen.

Today, other paradigms must come to replace the paradigm of media security. In international documents, the most often it is the formation of competences (knowledge, skills, skills), united by the term "media-information literacy"

Among the main problems of the implementation of media education is determined: the lack of scientific guidance; lack of methodological support; lack of sufficient volume of hours of the variable component of educational programs for the implementation of teaching of media education; lack of opportunity to take part in seminars, trainings for better preparation; problems with logistics of schools.

A feature of the last year was the successful integration of media education in various subjects, the inclusion of elements of the course of media literacy in the educational process, the dissemination of media education to different age groups, from junior to senior.

The analysis of the main problems of the implementation of media education by the results of comprehensive research in secondary schools of Ukraine is given. The main priorities of media education are the formation of: critical independent thinking, the culture of media consumption as a means of ensuring media security, the ability to resist manipulations. Comprehensive solution of these problems is possible on the basis of scientific and methodological support for the development of individual strategies for safe medical consumption (diagnostic tools, specialized elective courses, a set of psychological and pedagogical measures).

Key words: media space, media education, media consumption, media connectivity, media communications, media unity, media technology, media ecology.

Надійшла до редакції 07.02.2019 р.